

Rady seniorów w gminach Małopolski w 2023 roku

Skrót badania

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego

Kraków 2023

Badanie rad seniorów działających w Małopolsce

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, które funkcjonuje w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, w 2023 roku przeprowadziło badanie na temat działania rad seniorów w gminach Małopolski.

W ramach projektu przeprowadzona została analiza danych zastanych oraz zrealizowano dwie ankiety – jedną z gminami, a drugą z przedstawicielami rad seniorów działających w Małopolsce.

PEŁNY RAPORT DOSTĘPNY JEST NA STRONIE OBSERWATORIUM:
WWW.OBSERWATORIUM.MALOPOLSKA.PL

W badaniu wzięto udział:

- 171 gmin województwa małopolskiego (na 182)
- 29 rad (na 35)

Rady seniorów – co to takiego?

Rady seniorów zaczęły powstawać w Polsce 10 lat temu, a podstawą do tego była wprowadzona w 2013 roku pierwsza nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym, dotycząca rad seniorów. Dodany został artykuł 5c w brzmieniu m.in.:

- Gmina sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej.
- Rada gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, może utworzyć gminną radę seniorów.
- Gminna rada seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.
- Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych (...).

Co zmieniło się w 2023 r. w kontekście rad seniorów?

W kwietniu 2023 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa. Miała na celu m.in. ustalenie bardziej szczegółowych norm dotyczących powoływania rad seniorów. Nowelizacja wprowadza przepis, zgodnie z którym rady gmin, rady powiatów i sejmiki województwa są zobowiązane do utworzenia rady seniorów, jeśli z wnioskiem wystąpi określona liczba osób.

Nowe przepisy wyposażają radę seniorów w nowe narzędzia. **Może ona kierować zapytania lub wnioski w formie uchwały.** Nowelizacja stanowi, że uchwała powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niej pytania. Wójt lub osoba przez niego wyznaczona są obowiązani udzielić odpowiedzi na piśmie.

Na urzędy gmin, powiatów i urzędy marszałkowskie nałożono obowiązek zapewnienia obsługi administracyjno-biurowej rad seniorów i pokrywania ich kosztów.

Rady seniorów w Polsce i Małopolsce

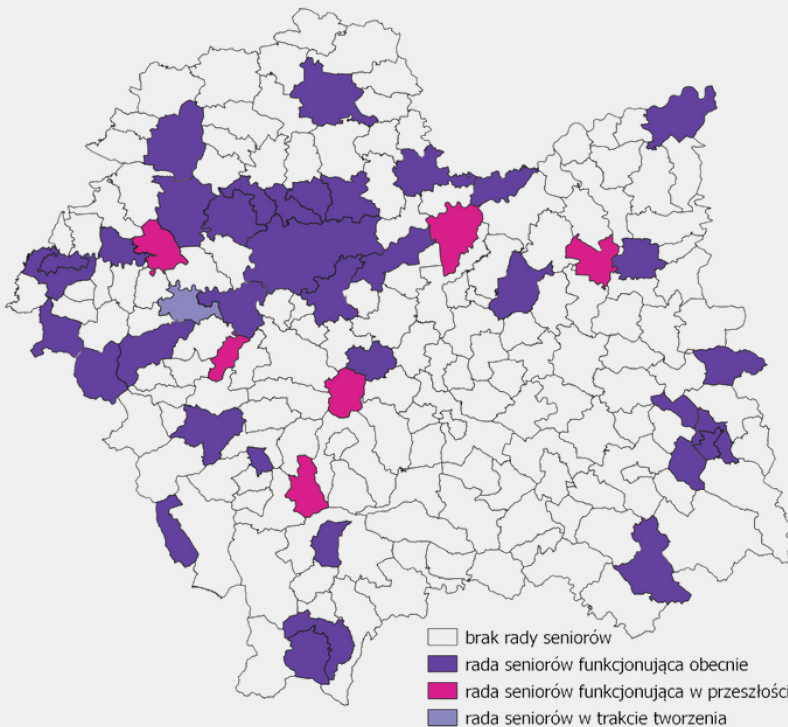
Do tej pory uformowało się w Polsce około 350 rad seniorów. W latach 2014–2019 liczba tych podmiotów znacząco wzrosła, ale w kolejnych latach dynamika spadła.

W Małopolsce w 2019 roku działały 33 gminne rady seniorów (w 18% gmin), w 2023 roku ta **liczba zwiększyła się do 35** (19%). W jednej gminie rada jest w trakcie tworzenia (Brzeźnica w powiecie wadowickim).

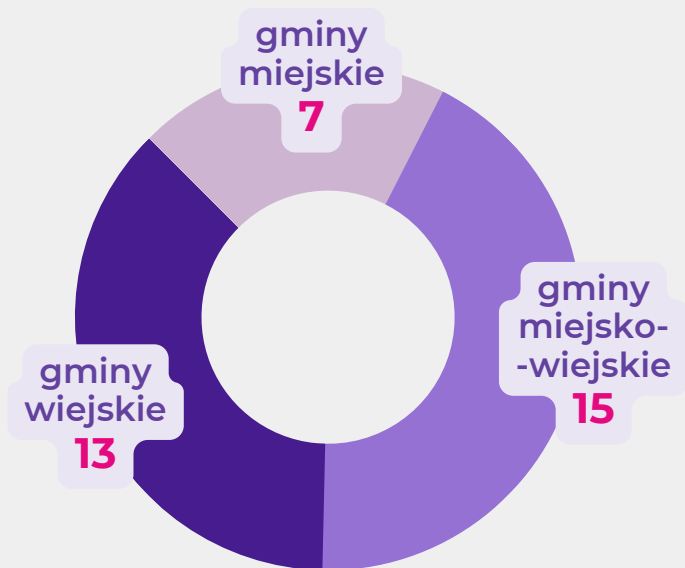

35 gmin

Sześć gmin odpowiedziało, że rada seniorów działała w ich gminach przez pewien czas, ale aktualnie nie funkcjonuje.

Gdzie w Małopolsce działają rady seniorów?

W radach seniorów w gminach zasiada od 3 do 25 członków.

W 6 gminach Małopolski rady seniorów funkcjonowały w przeszłości:

- Alwernia (w latach 2012–2021)
- Rabka-Zdrój (w latach 2014–2018)
- Drwina (w latach 2015–2019)
- Wiśniowa (w latach 2015–2019)
- Lanckorona (w latach 2018–2020)
- Wierzchosławice (w latach 2019–2020)

Kiedy powstały działające obecnie rady?

	GMINA	RODZAJ GMINY	POWIAT	DATA POWOŁANIA RADY SENIORÓW
1	Andrychów	miejsko-wiejska	wadowicki	29.10.2015
2	Babice	wiejska	chrzanowski	08.12.2016
3	Brzesko	miejsko-wiejska	brzeski	09.06.2015
4	Gorlice	miejska	gorlicki	27.03.2014
5	Gorlice	wiejska	gorlicki	30.11.2015
6	Jordanów	miejska	suski	26.03.2018
7	Kęty	miejsko-wiejska	oświęcimski	12.09.2014
8	Kocmyrzów-Luborzyca	wiejska	krakowski	22.06.2018
9	Koszyce	miejsko-wiejska	proszowicki	22.05.2014
10	Kraków	miejska	Kraków	11.06.2014
11	Krynica-Zdrój	miejsko-wiejska	nowosądecki	14.06.2021
12	Krzyszowice	miejsko-wiejska	krakowski	24.11.2016
13	Lipnica Wielka	wiejska	nowotarski	16.12.2019
14	Maków Podhalański	miejsko-wiejska	suski	02.09.2015
15	Michałowice	wiejska	krakowski	28.05.2018
16	Miechów	miejsko-wiejska	miechowski	11.12.2014
17	Moszczenica	wiejska	gorlicki	08.09.2022
18	Niepołomice	miejsko-wiejska	wielicki	21.06.2018
19	Nowy Targ	miejska	nowotarski	19.10.2015
20	Olkusz	miejsko-wiejska	olkuski	23.06.2015
21	Oświęcim	miejska	oświęcimski	28.10.2015
22	Oświęcim	wiejska	oświęcimski	20.03.2019
23	Poronin	wiejska	tatrzański	30.10.2019
24	Proszowice	miejsko-wiejska	proszowicki	18.06.2019
25	Raciechowice	wiejska	myślenicki	30.04.2015
26	Skawina	miejsko-wiejska	krakowski	27.04.2016
27	Szczucin	miejsko-wiejska	dąbrowski	30.11.2016
28	Szerzyny	wiejska	tarnowski	04.06.2019
29	Tarnów	miejska	Tarnów	05.03.2015
30	Wadowice	miejsko-wiejska	wadowicki	10.03.2017
31	Wieliczka	miejsko-wiejska	wielicki	30.12.2013
32	Wielka Wieś	wiejska	krakowski	03.02.2022
33	Zabierzów	wiejska	krakowski	31.03.2017
34	Zakopane	miejska	tatrzański	26.06.2019
35	Zielonki	wiejska	krakowski	26.11.2015

Dlaczego w gminach nie ma rad seniorów?

Wśród „innych” przyczyn gminy wymieniały:

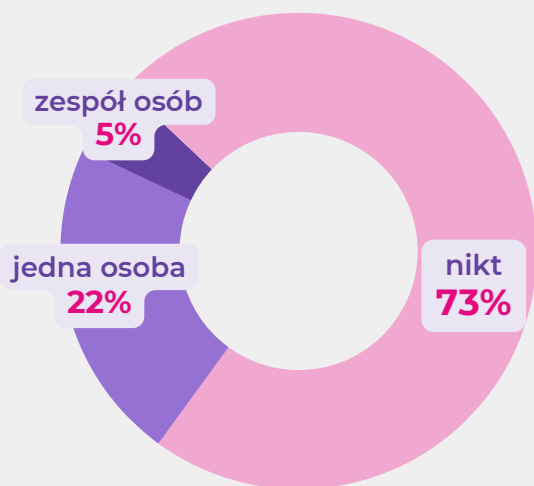

Kto opiekuje się seniorami w gminach?

W 37 gminach (na 171) jest zatrudniona **osoba odpowiedzialna** za sprawy senioralne, natomiast w 8 jest to cały **zespół**, do którego kompetencji należą kwestie osób starszych.

73% gmin biorących udział w badaniu odpowiedziało, że nie ma osób zajmujących się sprawami osób 60+.

Kto odpowiada za sprawy senioralne w gminach? (n=171)

Osobami wyznaczonymi do opieki nad seniorami / radą seniorów są najczęściej pracownicy urzędu gminy/miasta: na stanowisku kierownika działu, inspektora, pełnomocnika czy sekretarza gminy. Ponadto takie osoby są w ośrodkach pomocy społecznej oraz w innych jednostkach organizacyjnych gmin.

Wśród wymienianych zespołów były: wydziały w urzędzie (głównie biura sekretarza, biura rad gminy/miasta oraz gminne ośrodki pomocy społecznej).

Gdzie urzędują rady seniorów?

12 rad nie ma własnego biura.

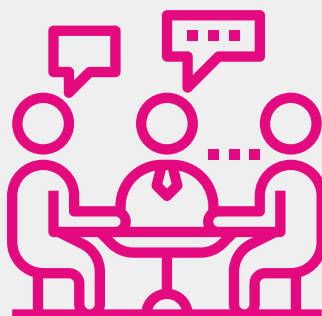
Innych 5 rad wskazało, że nie mają na stałe przypisanego miejsca na posiedzenia, dyżury czy spotkania, ale mogą takie rezerwować (czy z takich korzystać) w budynku urzędu gminy lub w pomieszczeniach lokalnego klubu seniora.

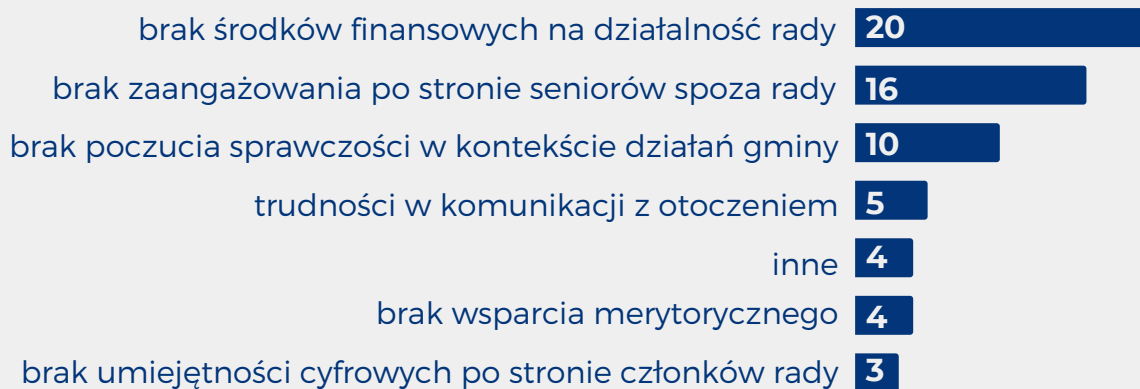
**AŻ 17 RAD NIE DYSPONUJE
STAŁYM POMIESZCZENIEM BIUROWYM
(ponad połowa badanych).**

W budynku urzędu gminy swoje biuro ma 7 rad seniorów.

W przypadku 5 rad członkowie dysponują biurem poza budynkiem urzędu, jednak jego wynajem jest opłacany przez gminę.

Jakie problemy mają działające rady seniorów?

Inne bariery w funkcjonowaniu rad seniorów:

- *trudności wynikające z okresu pandemicznego i popandemicznego*
- *brak, po stronie urzędników i decydentów, utożsamiania spraw senioralnych z radą lub wręcz „marginalne” traktowanie rady seniorów*
- *słabość / brak organizacji pozarządowych w gminie*
- *słabość komunikacji publicznej w gminie, słaba sieć połączeń między sołectwami*
- *„niezdrowa rywalizacja” pomiędzy radą seniorów, instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami działającymi w gminie na rzecz osób starszych*

Jak układa się współpraca między radami seniorów a gminami?

Przedstawiciele 22 na 29 rad przyznali, że gmina podjęła działania na rzecz osób starszych z ich inicjatywy.

22 rady

7 rad

Niewiele ponad połowa gmin konsultowała z radą seniorów decyzje dotyczące seniorów.

15 rad

14 rad

Tylko 4 na 29 rad posiadają wyodrębniony budżet w ramach budżetu gminy/miasta.

4 rady

25 rad

Zapraszamy do zapoznania się z najnowszymi publikacjami Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

WWW.OBSERWATORIUM.MALOPOLSKA.PL

**Uczniowie
cudzoziemcy
w małopolskich
placówkach
oświatowych**

**Igrzyska Europejskie
Kraków -
- Małopolska 2023
w opinii
mieszkańców
i przedsiębiorców**

**Badanie opinii
mieszkańców
Małopolski 2023**

Reklamy w przestrzeni
publicznej

Ekonomia społeczna

**Badanie opinii
mieszkańców
Małopolski 2023**

Postawy Małopolan
wobec imigrantów

Województwo Małopolskie
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Rozwoju Regionu
Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

ISBN: 978-83-67243-32-2 (wersja drukowana)
978-83-67243-33-9 (wersja elektroniczna)

 +12 29 90 966

 www.obserwatorium.malopolska.pl

 morr@umwm.malopolska.pl

 ul. Wielicka 72A, 30-552 Kraków

